

יִדְישָׁר וּוַיִּסְנֶשָׁאָפְטָלָעַכָּר אִינְסְטִיטּוּת · יָיוֹאָ

Est. 1925

15 WEST 16TH STREET • NEW YORK • NY • 10011 • YIVO.ORG • TEL (212) 246-6080 • FAX (212) 292-1892

YIVO ARCHIVES

Record Group 80

Elias Tcherikower Archive Records of the Mizrakh Yidisher Historisher Arkhiv

1717, 1841-1874, 1881-1896, 1901-1947, 1956, undated
[Bulk Dates 1919-1927]

Folder No. 225

МБИ 7865Н

20647

МБИ 7860 Н 3" 110
(1919) Азилецк

УОКДОНДАСЫГЫРЫН 3" 110 11157К
архив

Краснодар

Архив

наименование: Магадан

20648

(1943-6.5)

913 1927 51019 LK 11212
= 230 K118

затримано
Изъ материалов Еврейского
Министерства.

г. Киевъ, 16-го января 1919 г.

20649

№ 36.

З огляду на постанову Директорії скласти комисію для розслідування погромів, міністерство єврейських справ прохає завтра, 19 січня, у 12 год. для надіслати представника на прорізну № 3 клуб імені Борохова.

Директор Департамента Загальних справ Асаркан.

7 адресов:

- 1/ До міністерства судових справ
- 2/ " " Військов: справ
- 3/ " " Внутрішніх справ
- 4/ " Центр.Комітету У.С.-Д.
- 5/ " " У.С.-С.
- 6/ " " У.Соц.-Сам.
- 7/ " Национал. Секретаріату.

2. 6.3 01/01/97

Изъ матеріловъ Еврейскаго
Министерства.

г.Кіевъ, 19 січня 1919 року.

№ 55.

№ 2

20650

До головного Комитету У.С.Р.

З огляду на поставлену Директорії скласти комісію
для разслідування погромів, Міністерство єврейських
справ прохає завтра, 20 січня у 4 год. дія, надіслати
представника на Прорізю 3, клуб імені Борохова.

Директор Деп. Заг. Справ /подпись/.

Діловод /подпись/.

5013

УКРАЇНСЬКА ДАРОВНА РЕСПУБЛІКА
ДАРОВНЕ МІНІСТЕРСТВО
ЄВРЕЙСЬКИХ СПРАВ
Рівненський 13/IV 1919 року.
№ 372

20651

РІВЕНСЬКОЮ ЄВРЕЙСКОЮ ГРОМАДСЬКОЮ РАДОЮ.

По распоряженню Нана Міністра Канцелярія Міністерства Єврейських Справ при цьому надсилає для відома копію телеграфного наказу п. Військового Міністра Рівненському Повіткомандантству і начальникові Залози від 13-го ц/м. під Ч. 405/дослівно/.-

Рівнен Повіткоманданту і начальнику Залози.

До мене дійшли відомості, що по місцям ріжнини темними елементами провадиться противоєврейська агітація до виступів. Наказую негайно вжити самих рішучих заходів, аби припинити в пні всяку можливість погромних противоєврейських виступів і противоєврейську агітацію, всіх винних у погромах погромник агітаціях наказуя арештовати і передавати військовому судові, для осуду іх по законам військового часу. - По всіх погромах які відбулись раніше наказую зробити розслід для притягнення винних до військо до суду.

Відповідальність за допущення противоєврейських виступів покладаю на Вас.
ІЗ Квітня 1919 р. Ч. 405.

Військовий Міністр Отаман СИРОТЕНКО .

З оригіналом згідно: За Начальника Адміністративної частини Канцелярії Військового Міністра/підпис/

З надісланням до Міністерства Єврейських Справ копією під чм 970/

3454 від 14 квітня 1919 року,

Згідно : За Начальника Канцелярії, епартаменту
Загальних Справ М.В. Данкиер.-

С подлинним верно:

Секретарь Ровенской Гайонной Округи

Помощь Погромленным /подпись/

pabos

Изъ материаловъ Еврейскаго
Министерства.

20652

№ 4

г. Киевъ, 23-го января 1919 г.

№ 85.

Военному Министру и Командиру Осадного
Корпуса.

Поводиради шайки, яка тероризує населення завляється Струк і Лазюк, які почали свої нальоти з містечка Чорнобиля, де вони взяли 120.000 карбов. контрабудції. Писля того вони пішли на Хаблосе, де взяли 100.000 карбов. писля в містечко Базар, де взяли 32.000 карбов. звудкіль в Народичи де взяли 200.000 карбов., потім в Бобрік - 80.000 карбов. і Волчков - 30.000 карбов. В Малині Струка бolo заарештовано й його бло привезено до Київа, де його, не жаль було звульнило. Після звульчення він приїхав до Горностайлоля, де учинив погром. Під час арешту Струка його головний "Співрабітник" Лазюк прибув до Іванкова, де забрав 80 тыс. карбов. звудтіля пошол до Горностайлоля, де забрав 160.000 карбов. "контрабудції". В Горностайлолі бандіти Лазюк и Струк знову зединилися і прибули 22 Січня в Чорнобиль, де вимогають 500.000 контрабудції.

Зараз вони перебувають в Чорнобилі й "штаб" іх знаходить в домі Мойсія Левлера й в міському замці.

Загальна гадка всіх, що досить надіслати невеликий загін гарно озброєних людей, аби покінчити з цією бандою. Все лісцеве населення, як єврейське, так і християнське залибкі датимо свої сили на поміч цьому загонові.

Одночасно нам сповіщають, що комендант м. Димера, Василь Приворотар, одержал 22 січня від Горностайлольської банди телефонограму, аби він не гайно вишукав від містечка 100.000 карбов. контрабудції. Комендант сповістив про це місьцевих єреїв і додав до цього, що в випадку, як з Київа не подоспітили помочі, йому залимається тільки біжати, бо не зможе справитись з ціма бандою.

++++

З Житоміра одержано дві телеграми:

1/ Галицькі стрільці вчора залишили Житомір. Становище погорожуюче, охорони нема. Пильно хлопочемо надіслати Галицьких стрільців "Єврейська Громадська Рада".

2/ Друга телеграма із Житоміра оповідає про страшні події в м.

Чуднові на Волинщині.

Словіщають також із Домбровині на Волинщині, що там перебували місцеві більшовики із селян, котрих 18 січня українським республіканським військам було прогнано і це місто занято. Наустріч українському військові, яко визволителі вишла Евр. делегація із 12 чоловік: 2 рабі 2 вчителя Єврейської школи і 8 мешканців цього міста. Делегацію було заарештовано й три дні ії тримали в вагоні, після чого іх було отправлено до Сарни. Тепер вони перебувають в Сарніні цих 12 чоловік українським загоном заарештовано ще 4 чоловіка, а 2 стариків, різника Іцхока Шехтмана і Хайма Пасмана забито. Також розплющовані крамниці та приватні квартири. Потрібно негайно телеграфувати станціонному комендантові Сарни про звільнення 16 чоловік, перебуваючих на вищезазначеній станції бо ім погродув бути забитими.

Словіщають із Ніжина:

Чужих більшовіків там нема. Оперіруєт там шайка полковника Крапіванського, яка весь час ховається в лісах. В суботу 18 січня шайка заняла місто й задала заготовити обід на 400 чоловік.

Голова Земської Управи прохаче не проливати крові. Полковник Крапіванський відповів, що за кожну каплю крові його шайки він братиме із населення ведрами. Українська частина, яка перебуває в місті, на чолі з Лізогубом /приблизно 200 чоловік/, зробила в той же день напад на шайку; багатьох перебила й також забрали в полон. Крапіванський з лишками своєї шайки втік из Ніжину й в ніч з 18-го січня на 19 в місті було спокійно; але настрій продовжує заниматися тривожний і кожній частину тривають нового наступу шайки. Представник штабу Українського війська заявив евреям, що він не може гарантувати спокою.

20654

Collection
Book

16 Jan 2008
S. J. C. 110. 2861CN
08 Jan 2008

1/53 28

~~E~~

~~MH~~

~~From my mother~~

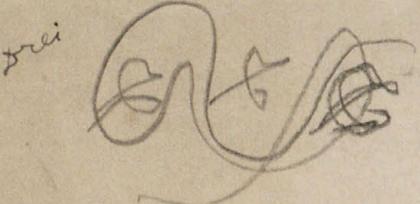
for

80 400

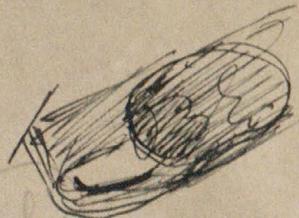
17 203

B

Superior

(68)

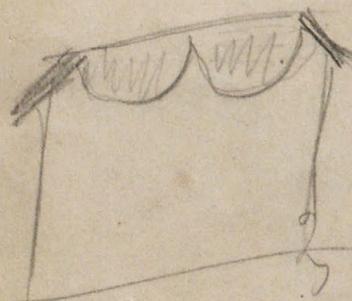

superior

Ring 60.

278.12

600
mpo

300 2kg

18

* 2

13

Rubber

12+1+1+2+2+

ДО ПАНА МІНІСТРА ЄВРЕЙСЬКИХ СПРАВ:

Доклад

№ 110
делегації єврейського населення, бувшої
у Пана Головного Отамана 17 липня ц.р.

Пан Головний Отаман починає промову тим, що він прохав *б* Міністра Внутрішніх Справ і Міністра Єврейських Справ, щоб до нього прибула делегація всього єврейського населення, а не від партій, щоб переговорити про бажання п. Головоногого Отамана і про бажання представників єврейського населення, як найкраще упорядкувати мирне сожиття цих двох народів.

Бесіда буде не політичною, але зовсім відсторонити політичний момент є неможливим.

Большовизм існує; це є хвороба. Але большовизму не буде, тому що він не має коріння, схильво на Україні, де 84% населення - це селянство. Протиєврейські ексцеси це результатом роздратування, викликаного провокацією. З провокацією я буду *не* боротися як з погляду державного, так і з погляду військового.

Я добре розумію, що козаки, котрі грабують, - з людей військових перетворюються в простих бандітів. Козаки це вже розуміють і самі вживають проти цього заходів. В австрії з розвитком наступу нашої армії, я буду вимагати від інспектури і військового начальства, щоб вони вживали самих рішучих заходів в боротьбі з погромами.

В Галичині євреї йдуть разом з Українцями. Поляки іх однаково переслідують, а Галицьке Суспільство дуже оцінює цю спільноту працю. А також і наші козаки звернули свою увагу на це. Вінхоче слово від делегації, що вона буде впливати на той бік фронту. Він розповсюджить по той бік фронту свої телеграми єврейського Міністра. Він буде впливати на повстанців, що треба жити в повній згоді з єврейським населенням. Треба боротися з большовиками, але боротьби з єреями від не допустить. Йому відомо, що большовики хотять деморалізувати українську армію, навіть асігнували для цього міліони грошей. Йому відомо, що большовики грабують єврейське населення, так було в

Солопковцях і він радив представникам єврейського населення Солопковців звернутися до Єврейського Міністра, доставити йому список шкід, а Міністр вже буде дбати щоб уряд асігнував необхідні кошти. Поки що він видав ім допомогу на кілько років. Він хоче почути від делегації слово, котре переконало би його, що єврейське населення допоможе йому в боротьбі з большовиками. Але окрім боротьби з большовиками Україна веде боротьбу за свою самостійність. Євреї увесь час підтримували Українську самостійність. Він прохаче і надалі підтримувати його в цьому. Війську необхідні набої, і він прохаче допомогти дістати їх через Румунських євреїв.

Крайз говорить: Яє би не хтіли обійти політичний мент, це є неможливим, понеже делегація складається з слідуючих осіб: Равина Гутмана - представника єврейської тртодоксії, Клейдермана - представника Кам'янечкої Єврейської Громади, Альтмана - представника сіоністів, і Громади, Крайза - представника трудових кол, Драхлера - представника Поалей-Ціон і Бограда - представника Бунда і з'єднаних соціалістів.

Головний Отаман заявив, що готов задоволенням вислухати кожного.

Першим говорив на єврейській мові равін Гутман: Релігійні звичаї вимагають, що коли бачуть Голову народу, то говорять молитву: Бла гословен Той, хто відділів від своєї честі, чоловікові. За часів царизму у нього такого випадку не було і він не зміг би висловити таку молитву, як Владі опоганівшій частину божества в собі єврейськими погромами. У большовиків він теж не міг висловити цю молитву, понеже вони цілком опоганили божество.

Тепер він висловляє молитву з легким серцем, бо зміст і склад уряду намічається демократичним, при котрім єврейському народові буде легко жити. Найкращим доказом цього являється те, що Україна являється першою країною, в котрій є єврейський міністр. Большовізм був з погляду святої Тори свого роду Вавилонське Стовпотворіння, комрітіння котрого було покарано потопом, понеже не могло існувати. Також і большовізм бажаючи підкопатися під ґрунт, на котрим тримаються релігійна частина євреївства, ~~большовізм~~ не міг користуватися симпатіями цієї частини. А тепер перед тим як висловити молитву він вимовляє клятву від імені всіх єврейських святинь, що в віруючій частині євреївства не має місця для большовізму. Він бажає і вірить в божу силу, що Україна

буде самостійною країною і від імені святого бoga зін прохаз світлого отамана не допустити в містах, куди увійде українське військо, сумних днів для євреїв і піднімаючися разом з всією делегацією, а разом з ними Головний Отаман, він говорить молитву: "Благословенний віділивши від своєї чести чоловікові." (весь час і в час промови молитви равин був в ярмолці).

Промова перекладена на українську мову представником трудових кол Крайзом.

АЛЬТМАН: Я представник громади і сіоністів і особливо остатніх. Як вільний громадянин Української Народної Республіки, перед вільним Головним Отаманом, я буду говорити вільно, хоч би і не солодкі були мої слова. Ми сіоністи дивимось на український народний рух як на сіоністкий рух і не можемо не привітати Його. Ми вітаемо Його і бажали би всіма можливостями підтримувати Його. Ми терпимо зами сотні років і вже хотіли би вкупі з вами радуватися. Єврейський народ страждає на протязі двох тисяч років мандрування і навчился бути добрым громадянином. А Пан Головний Отаман добре знає, які ми добри німецькі, французькі, англійські і американські громади. Ми сіоністи не можемо стояти за большевизм, ми віримо в большевизм менш як хто небудь, але коли кажуть, що єреї ідуть в большевицьку армію, я говорю що іх штовхають погроми з цього боку і примусова мобілізація з другого. Як приклад він показує на Оринінський погром, як провоціруче явище. Взагалі після Прокурора легка можливість була дати себе провоцірувати. Неможливо тільки обвинувачувати єреїв, котрі йдуть до червоної армії, треба також осудити ті причини, котрі штовхають іх туди. Як приклад він показує на те, що Галицьке Єврейство йде вкупі з українцями проти польських погромів. Тепер мусить провадитись така політика, щоби і вонк був ситий і цап цілий. Коли хочуть, щоби наша інформація мала відповідний вплив по той бік фронту то необхідно усунути такі сумні випадки, які були наприклад в Китай-Городі. Що торкається зброї, то такої у нас зовсім нема, бо вона своєчасно була відібрана.

Клейдерман вказує, що коли би єреї хотіли розіїжджати по селах купувати набої, то це було би неможливим. Прикладом він приводить той факт, що місто Кам'янець голодує в той час, як в двінадцяти верстах від міста можна купити хліб і ніхто не відважається іхати, боючись бути забитим по дорозі.

Головний Отаман відповідає: Він живе і вживе всіх заходів, но в один день нічого не можна зробити, тим більш, що провокація росте. Він вживе

отоктавасідін через інспектуру є юдейським начальствою під його веденням. Країв становить зібрана делегація через єврейського Міністра. Тепер преділяється судьба всіх народів і вона знаходиться в руках 4 осіб, котрі собою уялють антанту. У єврейських колах є можливість увійти в відношення з західною Європою, ви можете сказати, що ви йде-ти разом з Україною і добиваєтесь призначення самостійності України. Краще засувавши, що він являється представником єврейських ремісників і дрібних крамарів, цього єврейського селянства в місті, котрому при будуванні Української Держави судилося відограти більшу роль як єврейському робітництву, дуже зруйнованому завдяки останнім подіям вказав, що вони стоять підле на принципі Української Самостійності і незалежності України. Ця позиція ремісників має національний і економічний грунт. Ремісники є єврейські націоналісти і для них ясно, що для їх економики згубним є большевизм. Рівним чином і влада великої буржуазії, котру веде за собою Денікін, поставить в тіжкі обставини ремісників. Тільки в демократичній директоріальній Україні ремісники зможуть жити і розвиватися. Тому ми беремо участь в державній будуванні і хочемо брати участь і в майбутньому. У нас для цього є сили, у нас є велика і гарна інтелелектуалія. На жаль декотрі Міністерства неприязні відносяться до єреїв і не вільнять служачих єреїв. Ми цілком підтримуємо піділений Уряд, підтримуємо єврейського Міністра т. Красного, котрий по своїй пропаганді окрасці являється виразником волі єврейського трудового народу. Ми особливо зацікавлені в тім, щоб особа керуюча адміністрацією національно-персональної автономії, котру завожує юдейська демократія, щоб була демократом. Погроми від котрих особливо страждає єврейська біднота в наслідку діяльності чорносотенців, елементів, вкорінених в військо, урядові органи і міліцію. Необхідно вилити з фронту наші частини, реорганізувати їх і виграти з них чорносотенців, а зверед треба пустити Галичан, добре дісциплінованих, котрі в погромах хижки чуха. Інстітут інспектури ми знаємо і покладаємо на волни надії, що треба для постійного контакту армії з єврейськими і ленінськими утворити поруч з загальною інспектурою і єврейську. Ремісники все беруть участь в обороні краю. Спілки ремісників працюють по дистанціях армії. Ремісники готові виконати обов'язок громадян і все діти до війська, що вимагається утворення в армії такої атмосфери, при котрій українець не дивився би на єврея-казака, як на ворога.

Државор: я поєдставник політичної партії я не рахую можливими гріхи про судьбу українського визволного руху, як тільки є ще після Коли Ви Напе Головний Орамане стоїте на чолі Граду, а не Гетьман.

і Фельдштиської різні утворила в єврейському населенню переконання, що ваш новий наступ може їм принести ці самі чуки. Первій раз за півтори місяці Ориніна нашою військовою частиною в травні місяці тільки підтвердили нах єврейського населення. Оринінський погром страшний не кількостю жертв, а своєю дикістю і садизмом. Коли якийсь отаман оголює бороду єврея і примушує його проковтнути її, коли інший отаман примушує старуху семидесяти років танцювати круг труна її забитого сина і при цьому співати: "Ще не вмерла Україна" - це погром не фізичний, по моральній, це погром опоганюючий почуття людини, а такі отамани далі козаків не поведуть.

Сумні події гиали єврейське населення на старий шлях: "Найбільш сильні" хапались - почаси за самогубство, почаси за зброю проти Директоріанського війська, слабі - за поди і пивниці.

Наша партія стоїть на старовиннім погляді, що єврейська демократия належить з українським народом за інтересовані в самостійності вільної України. На той же шлях ми кличемо широкі єврейські маси й організоване єврейське робітництво. Для боротьба нашої партії потребує відповідної допомоги і відгуку, самої енергійної боротьби Уряду і військового головного Командування з єврейськими погромами.

Я дуже переконаний, що не тільки ми, але вся єврейська демократия діє вільно саму акти вну участі в боротьбі за звільнення України. І в рідах армії єврейський козак рука у руку буде воювати і носити свою кров і життя на алтаря національного і соціального звільнення України.

Боград: Щоб не повторити те, що говорили мої попередні товариші я заявлю, що я представник Бунду і З'єднаної єврейської соціалістичної партії. Бунд є та партія, котра завжди мала і тепер має найбільший вплив серед єврейської демократії, тому що вона фактично є лише єдиною соціал-демократичною партією, круг якої групується все робітництво. Між єврейськими партіями, повинні Ви знати іване Головний Отаман, виник розкол. Комуністичні частини цілком вийшли з партії і утворюють тепер комуністичну спілку. Бунд, як Бунд, залишився на позиції, котра Іванові Головному Отаманю відома ще з трудового конгресу, - це є лівія, котру вели інтернаціоналісти і бундисти сторінники Літвака. При цьому я повинен замітити, що після виступу т. Винниченка на Трудовім Конгресі, коли він обвинувачував демократічної партії в неприйманні участі в Уряді, що мало вплив на поправіци політики. - Багато членів Бунда і З'єднанців були з цим згодні, але Уряд з своєї боку не виявив урядової влади по відношенню до бердичівських погромщиків, що впливало відштовхуюче на демократію. Тепер Бунд і З'єднані єврейські соціалісти не хочуть зробити цю помилку. Ми стоям тепер перед вільною

Chопадський, що це є колітній лемче-наслідок певної політичної сіт-ації. Немовливо по обивателськи творити державу, а необхідно мати під собою політичний ґрунт. Я не буду зупинятись на політичних помилках української політики до Гетьмана, зупинусь тільки на тих головних етапах Директоріальної політики, котру ми Правей-Ціон проробили разом з вами від Вінниці до Києва і назад від Києва до Вінниці. Як єврейський соціаліст я страждав душою за ту позицію, котру заявили представники національних меншин на трудовім конгресі. З огляду історичної перспективи вони були неправі. Орієнтуючись на большевизм, вони просто не оцінили як слід соціальну конкуренчу України. Але правдивим було їх політично-етичне почуття, котре підготувало їх від всеєвропейської політичної вагання утворило дві України наполову і дійсну. Трудовий Конгрес і Житомирський погром підкрайка ілюстрація цих двох світів. Їх глибоко переконані і мають досить фактів, що Житомирський і Бердичівський погроми виникли проти волі Уряду. Зараз же після Житомирського погрому Російські і колишні черносостежці покваклиса: "Задуманий погром ми нам прогаряло вдаєся і кінець Україні." Но Уряд винен своїм замовчуванням погрому. Уряд, котрий став на соціалістичні позиції, повинен глібше вдуматися в погромне питання. Бік позиціон був зрозуміти, що погром є наслідком такої високої ревіційної температурі від котрої будуть тенети підкрайка соціальні обіцянки.... На цій структурній лаві, я переконаний, відстоював Директоріальний Уряд від Києва по той бік Збруча. Повстання і обстріл селинами відступаючих Директорійських військових частин, що не є випадком, а наслідком паганчої політики.

Відступи від Києва по той бік Збруча було іменою захлівійкою соціальною і національною трагедією. Ви носителі національного звільнення залишилися без народу, за котрий ви хотіли боротися, а ми кременецькі єврейського робітництва, котре хотіло разом з вами будувати звільнену Україну, залишилися без робітників. І зробилось це завдяки тодішнім діям розійшлися з обіцянками і що відстоювало її українське селення з правдивого шляху спільної праці за вільну Самостійну Україну.

У теперішніх настуਪів від Збруча на Київ новий соціалістичний Уряд піднімається копердії помилці. При первій вступні на українську територію ви сурою нахадили по зворотувати селянинам, сядищі цьому вдалося почести виграти допомогу села. Але коли ми переходимо до вищого пресування по містах і місточках, ми констатуємо, що боротьба Уряду з погромами не дає що підвищих наслідків. Захлива картина прескурію-

одному тому, що нема з ким федерувати, не з більшовицько-комуністичною Р. Росією, як не з імперіалистичною антантою. Тільки демократія Українського краю може утворити і утворить вільну і самостійну Українську Народну Республіку.

Уряд в тепішнім складі як соціялістичний нами підтримується, по дозволіт мені Пане Головний Отаман сказати Вам те, що треба сказати. Бунд мав революційну мужність при царизмі висловити те, що йому треба було сказати, і в Кам'янці за часів комуністичного ісполкому ми знову мали мужність разом з українськими С.Д. і С.Р., Російськими С.Д. і С.Р., Об'єднаними єврейськими соціялістами і Поале-Ціон подати спільній меморандум комуністичному ісполкомові вимагаючи соціялістичних прав. Тепер при соціялістичнім Уряді ми не можемо не звернути уваги, що соціялісти пануючої нації можуть легально продовжувати свою працю, а єврейські соціялісти, котрі потягнулися було за комуністичною течією, но зараз же повернулись назад, не можуть мати легального існування, не кажучи вже про провадження які небудь соціялістичної праці. Прикладом приведу одного нашого товариша Пістермана, за котрого Центральне Бюро, З'єднаний Бунд, професійна спілка торгово-промислових служачих, робітничий клуб і інші гарантують, свідчать, що він вийшов від свого чотирьох тижневого комунізму, більш того сам Міністр Праці Безпалко теж хоче поручитися за нього, але все ж при соціялістичнім Уряді цей товариш не може бути легалізований, в той час, як українські соціялісти з подібними, а може з ще тяжчими гріхами вільно походжують і продовжують свою працю. Я також не можу не вказати на факт, котрий находиться з моєго погляду в компетенції Головного Командування. Ви Пане Головний Отаман вказуєти і ми підтверджуємо, що великий відсоток єврейських робітників знаходиться в комуністичній армії, котра бореться проти самостійності України. Но Пане Головний Отаман є українських комуністів є не менша кількість, як єврейських, коли не більша, котра бореться проти самостійності своєї нації, а вони такі ж злочинці як єврейські комуністи, як не більш з національного погляду, але вкрай беручи в полон єврейських чорвоно-армійців, іх розстрілюють, а українських звільняють, а часто довіряють їм відповідну працю. Такий засоб боротьби з нашого погляду є антисимічним, з котрим Республіканський Уряд і Аrmia повинні боротися. Я ще повинен вказати Панові Головному Отаманові, що Бунд і Об'єднані єврейські соціялісти не можуть звернутися до всесвітнього єврейського народу, як цього бажає Пан Головний Отаман від Ревина, Сіоністської громади і сіо-

ністів. Ми можемо говорити тільки з демократією, а коли Ви Пане Головний Отамане бажаєте від нас бесіди з демократією по той бік фронту, то це залежить цілком від Вас Пане Головний Отамане. Утворіть такі умови, котрі нас не діскредірували в очах демократії по той бік фронту за наш український державний погляд. Утворіть правдиву чисто витриману соціалістично демократичну атмосферу і я запевняю Вас, що демократія по той бік фронту не буде чекати нашого заклику, а сама до нас приде.

Я хочу ще підкреслити, що ми підтримуємо єврейського Міністра Красного. Це найбільш відповідаюча в теперішній момент особа, к тра може і повинна бути на цьому посту. До того часу поки єврейська демократія не призначить іншу особу, ми входимо в Раду Міністра Єврейських Справ і підтримуємо його.

Ми Пане Головний Отамане свою початкову демократичну працю зробили й йдемо навіть далі, тепер ваша черга.

Відповідаючи представникам єврейського населення, Головний Отаман дав своє слово, що він всю силу свого авторитету використує для того, щоб усунути всі ексеси проти єреїв, котрі перешкоджають державний праці. Отаман буде рішуче боротися з хулиганством. Цієї боротьби вимагає і селянство, котре хоче твердої влади. Отаман просить широко в пресі сповістити про те активне підтримування, котре виявляє єврейське населення української армії. Отаман просить єврейське населення спільно з ним утворити сприяючі обставини для мирного сожиття братерських народів, просить допомогти Україні стати на ноги. Відносно участі єреїв в Армії Отаман підкреслив, що в Ушицькім і Могилівськім повітах єврейські делегації просили Отамана мобілізувати для армії і єреїв - козаків.

Це торкається Ориніонських і Нам'янських вадів, то агитацію за по-греки вели цієї козаками лідії "Р. і членами в першого Нам'янського Ревкому".

Оригінал за паперними підписами:

З оригіналом згідно:

Директор Департаменту

Загальних Справ

22

1919 року.

Начальник Відділу

Л. Гаскін

КОПІЯ.

20659

Переклад з єврейської мови.

Р/12/110
ДО ПАНА МІНІСТРА ЕВРЕЙСЬКИХ СПРАВ.

Д О К Л А Д

делегації єврейського населення, бувшої
у Пана Головного Отамана 17 липня ц.р.

Пан Головний Отаман починає промову тим, що він прохав Міністра Внутрішніх Справ і Міністра Єврейських Справ, щоб до нього прибула делегація всього єврейського населення, а не від партії, щоб переворити про бажання п. Головного Отамана і про бажання представників єврейського населення, як найкраще упорядковати мирне сожиття цих двох народів.

Бесіда буде не політичною, але зовсім відсторонити політичний момент є неможливим.

Большовизм існує; це є хвороба. Але большовизму не буде, тому що він не має коріння, особливо на Україні, де 84% населення - це селянство. Протиєврейські експреси це результатом роздратування, викликаного провокацією. З провокацією я буду нещадно боротися як з погляду державного, так і з погляду військового.

Я добре разумію, що козаки, котри грабують, - з людей військових перетворюються в простих бандітів. Козаки це вже розуміють і сами вживають проти цього заходів. В з'язку з розвитком наступу нашої армії, я буду вимагати від інспектури і військового начальства, щоб вони вживали самих рішучих заходів в боротьбі з погромами.

В Галичині єреї йдуть разом з Українцями. Поляки їх однаково переслідують, а Галицьке Суспільство дуже оцінює цю спільню працю. А також і наши козаки звернули свою увагу на це. Він хоче слово від делегації, що вона буде впливати на то бік Фронту. Воні розповсюджуть по той бік Фронту свої телеграми єврейського Міністра. Він буде впливати на повстанців, що треба жити в повні згоді з єврейськими населеннями. Треба боротися з большовиками, але боротьби з єреями віл не допустить. Йому відомо, що большовики хотять деморалізувати українську армію, навіть асігнували для цього міліони грошей. Йому відомо, що большовики грабують єврейське

населення, так було в Солопковцях і він радив представникам єврейського населення Солопковців звернутися до Єврейського Міністра, доставити йому список шкіл, а Міністр вже буде добати щоб уряд асігнував необхідні кошти. Поки що вин видав ім допомогу на кількаре днів. Вин хоче почути від делегації слово, котре переконало би його, що єврейське населення допоможе йому в боротьбі з большовиками. Але окрім боротьби з большовиками Україна веде боротьбу за свою самостійність. Євреї увесь час підтримували Українську самостійність. Він прохаче і надалі підтримувати його в цьому. Війську необхідні набої, і він прохаче допомогати дістати їх через Румунських євреїв.

Країз говорить: Я би не хотіли обійтися політичним мент, це є неможливим, понеже делегація складається з слідуючих осіб: Равина Гутмана - представника єврейської ортодоксії, Клейдермана - представника Кам'янецької Єврейської Громади, Альтмана - представника сіоністів і Громади, Країза - представника трудових кол, Драхлера - представника Поалей-Ціон і Бограда - представника Бунда і з "єдиних соціалістів".

Головний Отаман зачив, що готов з задоволеним вислухати кожного. Першим говорив на єврейської мови равін Гутман: Релігійні звичаї вимагають, що коли бачуть Голову народу, то говорять молитву: Благословен Той, хто відділів від своєї честі чоловікові. За часів царизму у нього такого випадку не було і він не міг би висловити таку молитву, як Владі опоганівши частину божества в собі єврейськими погромами. У большовиків вин теж не міг висловити цю молитву, понеже вони цілком опоганали божества.

Теперь вин висловляє молитву з легким серцем, бо зміст і склад уряду намечаеться демократичним, при котром єврейському народові буде легко жити. На кращим доказом цього являється те, що Україна чувається першою країною, в котрій є єврейський міністр. Большовізм був з погляду святої Тори свого роду Вавилонське Стовпотворіння, покоління котрого було покорено потопом, понеже не могло існувати. Також і большовізм бахарчи підкопатися під ґрунт, на котрим тримаються релігії на частині євреїв не міг користуватися симпатіями цієї частини. А тепер перед тим як висловити молитву він вимовляє клятву від імені всіх єврейських святинь, що в віруючій частині євреїв не має місця для большовізму. Він бажає і вірити в божу силу, що Україна буде самостійною

країною і від імені святого бога він прохаче світлого Отамана не допустити в містах, куди увійде Українське військо, сумніх днів для євреїв і піднімаючися разом з всією делегацією, а разом з німі Головний Отаман, він говорить молитву: "Благословенний відділівши від своєї честі чоловікові". весь час промови молитви равин був в ярмолці.

Промова перекладана на українську мову представникомъ трудовыхъ кол Країзомъ.

АЛЬТМАН: Я предсѣ авник громади і сіоністів і особливо остатніх. Як вильний громадянин Української Народної Республікі, перед вільним Головним Отаманом, ч. буду говорити вильно, хочь би і не солодкі були мої слова. Ми сіоністи дивимусь на український народний дух як на сіоністський рух і не можемо не привітати його. Ми вітаемо його і бажали би всіма можливостями підтримувати його. Ми терпимо з вами сотні років і вже хотіли би в купі з вами радуватися. Єврейський народ страждає на протязі двох тисяч років мандрування і навчися бути добрым громадянином. А Пан Головний Отаман добре знає, чкі ми добре німецькі, французькі, англійські і американські громадяне. Ми сіоністи не можемо сточти за большовізмъ, ми віримо в большовізмъ менше як хто нібудь, але колі кажут, що євреї ідуть в большовицьку армію, я говорю що іх штовхають погроми з цього боку і примісова мобілізація з другого. Як приклад він показує на Орнінський погром, як проващіруче чвище. Взаглі після Проскурова легка можливість була дати себе право провоцирувати. Неможливо тільки обвинувачивати євреїв, котри йдуть до чорвоної армії, треба також осудити ті причини, котрі штоховують їх туди. Як приклад він показує на те, що Галицьке євреїство вкупі з українцями проти польських погромів. Тепер мусить провалитись така політика, щоб і вовк був ситий і цап цилий. Коли хочуть, щоб наша інформація мала відповідний вплив по той бік фронту, то необхідно усунути таки сумні випадки, які були наприклад в Китаї-Городі. Шо торкається зборі, то також у нас зовсім нема, бо вона своєчасно була відібрана.

Клейдерман вказує, що колі би євреї хотіли розіїжджати по селях купувати набої, то це було би неможливим. Прикладом він приводить той факт, що місто Кам'янець голодує в той час, як в двінадцяти верстах від міста

можна купити хліб і ніхто не відважається іхати, боючись бути забитим по дорозі.

Головни! Отаман відповідає: Він вжив і вживе всіх заходів, но в один день нічого не можна зробити, тим більш, що провокація росте. Він вживає заходів через інспектуру і військового начальства. Копії цого наказів стане відімов делегації через єврейського Міністра. Тепер переділується судьба всіх народів і вона знаходиться в руках 4 осіб, котрі собор уявляють антанту. У єврейських колах є можливість увійти в відношення з західною Європою, ни можети сказати, що ни йдете разом з Україною і добиваєтися признання самостійності України. Краї засувавши, що він являється представником єврейських ремесників і дрібних крамарів, цього єврейського селянства в місті, котрому при будуванні Української Держави сужено відограти більшу роль чи єврейському роботництву, дуже зробленому завдячі остатним подіям він вказав, що вони стоять міцно на принципі Української Самостійності і незалежності України. Ця позиція ремесників має національний і економічний грунт. Ремесники є єврейські націоналісти і для них ясно, що для їх економії азубним є большовізм. Рівним чином і влада великої буржуазії, котру веде за собою Денікін, поставить в тік обстановки ремесників. Тільки в Демократичній Директоріальній Україні ремесники зможуть жити і розвиватися. Тому ми беремо участь в державній будуванні і хочемо брати участь і в майбутній. У нас для цього є сили, у нас є велика і гарна інтелеленція. Не жаль декотрі Міністерства неприязво відносяться до єреїв і навіть звільняють служачів єреїв. Ми цілком підтримуємо нінішній уряд, підтримуємо єврейського Міністра п. Красного, котрий по своєї партійній окрасці являється виразником волі єврейського трудового народу. Ми осібливо зацікавлені в тим, щоби особа керуюча здійсненням національно-персональної автономії, котру завоювала єврейська демократія, щоб була демократом. Погроми від котрих особливі страждає єврейська біднота є наслідком діяльності чорносотоних елементів, вкоринившихся в військо, урядові органи і міліцію. Необхідно заняти зонти з фронту наші частини, реорганізувати їх і вигнати з них чорносотенців, а вперед треба пустити Г"личан, добре лісцівлюваніх, котрим погромна хвіля чужа. Інститут інспектури ми знаємо і покладаємо на нього великі надії, но треба для постійного контакту

армії з єврейським і ленінчим утворити поруч з загальною інспекцією і євреєвську. Ремесники все беруть участь в обороні краю. Спілки ремесників працюють по постачанню армії. Ремесники готові виконати обов'язок громадян і вступіти до війська, але вимагають утворення в армії такої атмосфери, при котрій українець недивився би на єврея-козака, якъ на ворога.

Драхлерик представник політичної партії ч не рахую можливим говорити про судьбу українського визвольного руху, не теркаючись політиками.

Коли Ви Пане Головни! Отамане стоите на чолі уряду, а не гетьман Скоропадські, це саме є політичне явище-наслідок певної політичної ситуації. Неможливо по обивательски творити державу, а необходимо мати під собою політичний грунт. Я не буду зупинятись на політичних помилках української політики до Гетьмана, зупинусь тільки на тих головних етапах Директоріальної політики, котру на ми Поале"-Ціонпроробили разом з вами від Винниці до Київа і назад від Київа до Винниці. Як єврейські соціаліст ч страждав душою за ту позицію, котру заняли представники національних меншин на трудовім конгресі. З огляду історичної перспективи вони були неправі. Орієнтувшись на большовізм, вони просто не оцінили як слід соціальну конюктуру України. Але правдивим було іх політично-етичне почуття, котре відштовхнуло їх від вас. Ваше політичне вагення утворило дві України паперову і лійсну. Трудовий Конгрес і Житомірський погром найкраща ілюстрація цих двох світів. Ми глибоко переконані і маємо досить фактів, що Житомірській і Бердичівській погроми виникали проти волі Уряду. Зараз же після Житомірського погрому Російські і польські черносотенці похвалилися: Задуманий погроми, плян нам прегарно влався і кінець України. Но Уряд винен своїм замовчуванням погрому. Уряд, котрий став на соціалістичний шлях, повинен глібше вдуматися в погромне питання. Він повинен був зрозуміти, що погроми є наслідком такої високої реакції на температури від котрої будуть тичнути найкращі соціальні обіцянки... На цей струмінь лави, ч переконаний, відштовхнув Директоріальний Уряд від Київа потої бік Збруча. Повстання і обстріл селами відступаючих Директоріальських військових частин, це не є випадкомъ, а наслідкомъ загарбоюючої політики.

Відступ від Київа по той бік Збруча було нашою жахливішою соціальною і національною трагедією. Ви носителі національного звільнення залишилися без народу, за котрий ви хотіли боротися, а ми представники єврейського робітництва, котре хотіло разом з вами будувати звільнену Україну, залишилися без робітників. І зробилось це завдяки того що ваши дії розійшлися з обіцянками і це вілштовкнуло неукраїнське населення з правдивого шляху спільної праці за вільну Самостійну Україну.

У тепериннім наступі від Збруча на Київ новий соціалістичний Уряд намагається попередній помилці. При першим вступі на українську територію Ви суворо наказали по тероріаувати Завдяки цьому вам вдалося почасті виграти допомогу села. Але коли ми переходимо до вашого просування по містах і місточках, ми констатуємо, що боротьба Уряду з погромами не дала ще надіжних наслідків. Жахлива картина проскурівської і Фельдштиської різни утворила в єврейському населенню переконання, що ваш новий наступ може ім принести ці самі муки. Перший раз заняття міста Ориніна нашою військовою частиною в травні місці тільки підтвердили жах єврейського населення. Оринінський погром страшний не кількістю жертв, а своєю лікістю і садизмом. Коли якісь отаман оголрює бороду єрея і примушує його проковтнути ії, коли інші отамани примушують старуху семидесяти років танцювати круг трупа ії забитого сина і при цьому співати: "Ще не вмерла Україна", це погром не "изичний", но моральний, це погромопоганчий почуття лідини, а такі отамани далеко козаків не поведуть.

Сумні події гнали єврейське населення на старий шлях: "На" більш сильний хапались почасті за самогубство, почасті за зброй проти Директорія війська, слабі -за події і півшниці.

Наша партія стоїть на старовиннім погляді, що єврейська демократія нарівні з українським народом заінтересовані в самостійності вільної України. На той же шлях ми кличемо широкі єврейські маси і органи, зоввані єврейське робітництво. Ця боротьба нашої партії потребує відповідної допомоги і відгуку, самої енергійної боротьби Уряду і військового головного Командування з єврейськими погромами.

Я глибоко переконаний, що не тільки ми, но вся єврейська демократія

дієчально візьме саму активну участь в боротьбі за звільнення України. І в рядах армії єврейські козаки рука у руку буде воювати і носити свою кров і життя на алтаря національного і соціального звільнення України.

Боград: Шоб не повторити те, що говорили мої попередні товариши я заявляю, що я представник Бунду і З'єднанної єврейської соціалістичної партії. Бунд є та партія, котра завжди мала і тепер має найбільший вплив серед єврейської демократії, тому що вона фактично є лише єдина соціал-демократична партія, круг котрої групується все робітництво. Між єврейськими партіями, повинні Ви, знати пане Головний отамане, виник разкол. Комуністичні частини цілком вийшли з партії і утворюють тепер комуністичну спілку. Бунд, як Бунд, залишився на позиції, котра Паннові Головному Отаманові відома ще з трулового конгресу, -це є лінія, котру вели інтернаціоналісти і бундисти сторінники Літвака. При цьому я повинен замітити, що після виступу т. Винниченка на Трудовім Конгресі, коли він обвинувачував демократію меншини в неприманні участі в Уряді, що мало вплив на поправлення политики. -Багато членів Бунда іЗ'єднанців були з цім згодні, но Уряд з своєго боку не виявив урядової віали по відповідю до Бердичівських погромщиків, що випливало вілштовкуюче на демократію. Тепер Бунд і З'єднанні єврейські соціалісти не хочуть зробити цю помилку. Ми стоїм тепер перед вільною Свідоцтвом одному тому, що нема з ким боротися, не з большевицько-комуністичною Росією, як не з імперіалістичною антантою. Тільки демократія Українського краю може утворити і утворить вільну і самостійну Українську Народну Республіку.

Уряд в тепериннім складі як соціалістичний нами підтримується, но дозвольте мені пане Головний Отамане сказати Вам те, що треба сказати. Бунд мав революційну мутність при царизмі висловити те, що треба було сказати, і в Кам'янці за часів комуністичного ісполкому ми знову мали мужність разом з українськими С.Д. і С.Р., Російськими С.Д. і С.Р., Об'єднаними єврейськими соціалістами і Поале-Ціон подати спільний меморандум комуністичному ісполкомови вимагаючи соціалістичних прав. Тепер при соціалістичному Уряді ми не можемо не звернути уваги, що соціалісти пануючої нації можуть легально проловкувати свою працю

а єврейськи соціалисти, котри потягнулися було за комуністичною течією, но зараз не повернулись назад, не можуть мати легального існування, не кажучи вже про провадження чиї небудь соціалистичної праці. Прикладом приведу одного нашого товариша Пістермана, за котрого Центральне Бюро, З'єднаний Бунд, професії на спілка торгово-промислових служащих, робитнічий клуб і інші гарантують, свідчать, що він вийшов від своєго чотирьох тижневого комунізму, більш того сам Міністр Пріці Безпалко тож хоче поручатися за нього, але все ж при соціалистичній Уряді цей товариш не може бути легалізований, в той час, як українські соціалисти з подібними, а може з ще тяжчими гріхами вільно походять і продовжують свою працю. Я також не можу не вказати на факт, котрий находитися з моєго погляду в компетенції Головного Командування. Ви Пане Головни! Отаман вказуєти і ми пітвєржуємо, що великий відсоток єврейських робитників знаходиться в комуністичній армії, котра бореться проти самостійності України. Но Пане Головни! Отамане українських комуністів є не менша кількість, як єврейських, коли не більша, котра бореться проти самостійності своєї нації, авони таки же злочинци як єврейські комуністи, як не більш з національного погляду, але вже беручи в полон єврейських червоно-армійців, іх розстрілють, а українських звільнють, а часто довіряють ім відповідну працю. Такий засоб боротьби з нашого погляду є антисимічним, з котрим Республіканські Уряд і Армія повинні боротися. Я ще повинен казати Панові Головному Отаману, що Бунд і Об'єднані єврейські соціалисти не можуть звернутися до всесвітнього єврейського народу, як цього бажав би Пан Головний Отаман від Равина, Сіоністської громади і сіоністів. Ми можемо говорити тільки з демократією, а коли ви Пане Головни! Отамане бачите від нас бесіди з демократією по той бік фронту, то це залежить цілком від Вас Пане Головний Отамане. Утворить такі умови, котрі нас не діскретували в очах демократії по той бік фронту за наш українській державний погляд. Утворить правдиву чисто витриману соціалисти. Но демократичну атмосферу і я запевняю Вас, що демократія по той бік фронту не буде чекати нашого заклику, а саме до нас пріде.

Я хочу еще підкреслити, що ми підтримуємо єврейського міністра Красного. Це на більш відповідаюча в теперішній момент особа, котра може і повинна бути на цьому посту. До того часу поки єврейська де-

мократія не призначить іншу особу, ми входимо в Раду Міністра Єврейських Справ і підтримуємо його.

Ми Пане Головни! Отамане свою початкову демократичну працю зробили і йдемо навіть далі, тепер ваша черга.

Відповідаючи представникам єврейського населення, Головни! Отаман дав свое слово, що він всю силу свого авторитету використує для того, щоб усунути всі екзеси проти єреїв, котрі переносять державні праці. Отаман буде рішуче боротися з хулиганством. Цеі боротьби вимагає и селянство, котре хоче твердої влади. Отаман просить широков праці оповістіти про те активне підтримування, котре вичвалює єврейськенаселення української армії. Отаман просить єврейське населення спільно з ним утворити сприяючи обставини для мирного сокіття братерських народів, просить допомоги України стати на ноги. Відносно участі єреїв в Армії Отаман підкреслив, що в Ушицьким і Могилівським повітах єврейські делегації просили Отамана Мобіл зувати для армії і єреїв-казаків.

Ще торкається Оринінських і Кам'янецьких полі, то агитацію за погром вели козаками ліви С.Р. і незалежники з першого Кам'янецького Ревому.

Орігінал за надлежними підписами:

З оригіналом згідно:

Директор Департаменту

Загальних Справ Підпис .

Ч226I.-

" 22 " Липня 1919 року.

Начальник Відділу Підпис .

48305

на склоне горы в 20 км от

с. Красногородка

Синий лес в окрестности села

Ляньцзян

в 10 км южнее с. Красногородка

Красногородка в 10 км южнее с. Красногородка

լուսնաց աղբեր ամփոփի շախատաց համար է թիվ 1 և 2
պակապի պատճեն առաջնայի առաջնայի պատճեն է թիվ 3
իրական պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 4
իրական պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 5
իրական պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 6
առաջնայի պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 7
առաջնայի պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 8
առաջնայի պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 9
առաջնայի պատճեն առաջնայի պատճեն է թիվ 10

Վ. Ա. Տիգրան Հայրապետի պատճեն
ՀԿ 1919 ՅՈՒՆԻԿ

թիւկցիւ ու Ե ԾԱ ԹՎՈՒԽԻՄ ԵՒԱԼՈՅՔ Ե ԵԽՈՅ/Կ ԱԿ ԵՐԵՌ ՀԵՂԻ ՕՋ
Ց/ԿԽԵՐԵԿ Ե ԱԽ/ՄԵՐԵ ՕՎԱ յՈՒՏ
| Ա, ԲՆ/ՁՐ-ԾՔ Ե Ա, Ի, ԽՈՅ/Կ Ա Ք ԵՐԵՐԵՆՈՎԻՑ Ե ՊԵՐ ՏԿՑ
Ծ/Կ ԽՎԵՄՄՆԿՑ Ե ԴՆԱՄՔ ԱԿ ԽՈՎՄԱՑՎԱՇ Ո Ե ԵԽՈ ՏԿՑ
Ի Ս, ԽՈՅ/Կ Ա Կ ԵՐԿ ԱԿ ԵՐԿ ԱԿ ԽՈՅ/Կ Ա Կ ԽՈՅ/Կ
| ԴԱԿ/ԿԳՈՒԿ ԴԱԿ/ԿՈԾՔ-ԾԿ/ԿԵՑՔ Ե ՊԵՐ ՏԿՑ
ԵԽՈՅ/Կ Ֆ/Կ Ա ՎԿ/ԾԿ ՎԲԱ Խ ԾՈ ԹՈԿԵԲՈՂՈՒՐ ԴԱԿ/Կ Ե ՊԵՐ ՏԿՑ
ԼՈՎԱԿՑԿ Օ Ե ՊԵՐ ՏԿՑ

ԱԿԲՈԿԻ Ս-ԴԿ Շ Ա ՇԿԵՐԿԾՈՎ Ո ՋՔ Թ ՎԻ Ա ՎԻԿ

| Ե ՎՈ ՋՈ ՋՈ ՋՈ Շ Ա ՎԻՎՐ ՎԵՐԿ Ե ՎՈ ՋՈ ՋՈ ՋՈ ՋՈ ՋՈ

Ն ՎԿՑԽ Ե ՎԿ Ժ ՎԿՑ
. ՀԿ 1919 ՅՈՎՈՒՄ

א ב ג 20669.

פאלקנסטיניגו-טער

פאל אדרישע עטטה

דער אַרְבָּהָן מִלְּגָנָם גָּזָר

אַפְּטִילִוּן וְלִיבָּן

נְסֶחָן גָּזָר

ט' 191

בָּנֶה

מִצְרָיִם

בְּהֵמָתֵךְ כָּלְבַתְּךָ וְבְּתֵךְ
לְבָבֵךְ כָּלְבַתְּךָ וְבְּתֵךְ
כָּלְבַתְּךָ וְבְּתֵךְ כָּלְבַתְּךָ
כָּלְבַתְּךָ וְבְּתֵךְ כָּלְבַתְּךָ

מִצְרָיִם

מִצְרָיִם

מִצְרָיִם

190/
ЧЕРНІГІВ

ДО ЄВРЕЙСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА І РОВІТНИЦТВА НА УКРАЇНІ.

Від Правительства Української Народної Республіки.

Українська Народна Республіка веде уперту боротьбу з своїми ворогами ліворуч і праворуч за своє існування і самостійність, за народну волю та злобутки революції, за закріплення за трудовим народом прав на землю і за забезпечення законів, захищаючи праці і весь працючий люд. Російські большовики - комунисти не можуть відзинути від старовинного російського імперіалізму і вважають себе царськими наслідками над Україною. Бачачи зліснити комунізм сілом багнета і залопомогою горожанської волни, вони викликають в народних масах самі темні інстинкти і на гірші почуття. Ця система дала вілповітні плоди: по Україні прокотився ураган єврейських погромів.

СОЦІАЛІСТИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО, котре стоїть на чолі Республіки ВІДЕТЬ разом з ГОЛОВНИМ ОТАМАНОМ ПЕТЛЮРОЮ РІШЧУ ВОРОТЬСУ З ПОГРОМАМИ.

Для розслідування всіх погромних подій, погромної агитації та передачи винних по надзвичайному військовому суду утворена Особлива слідча Комісія з широкими правами. У комісію увіходитять також представники єврейської демократії.

В армії заведено важливий інститут державних інспекторів з великими поваженнями, котрий енергійно бореться з погромами і погромним елементом в армії.

Останній З'їзд інспекторів приєднався до пропозиції Єврейського міністерства, щоб воно мало своїх представників при інспекції.

Головний Отман Петлюра вилав низку наказів, у котрих він вимагає знищення в пні всякої спроби до погромів і передачи погромщиків до розстрілу, покладаючи всю вілповітальність на представників військової і цівільної влади. Налавичаний військовий суд виніс ряд смертних вироків - багато погромщиків все розстріляне.

У ряті відоза Головни. Отаман Петлюра підкреслює ту велику активну допомогу котру єврейське населення робить Українській

Народні Республіци в ії боротьби за існування і самостійність і кліче все населення, а також повстанців по той бік фронту, достаточно поборити погромні полії, котрі руянують країну і ставить існування Республіки в велику небезпеку.

Правительство готово активно допомогти Всеукраїнському Центральному Комітетові при Єврейському Міністерстві для допомоги постраждавшим від погромів в його лічильності по вибуванню і упорядкуванню єврейської осілості. Як тимчасову допомогу асігновано з державних коштів більше двадцяти міліонів гривень.

Уряд твердо стоїть на ґрунті закону про національно-персональну автономію і готовий допомогти її повному здійсненню в кітті:

Цими днями оголошено новий закон про єврейське громадське саморядування з широкою компетенцією і правом оподаткування.

ЄВРЕЙСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ АКТИВНО ПІДТРИМУЄ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛІКУ. У цілому ряді декларацій всі єврейські політичні партії висловились за цілковиту самостійність України.

Єврейська демократія на чолі з Бундом, Об'єднаннями, Поалей-Ціон, і Фолкс-Партеї підтримує Народне Правительство, представники яких увіходять в Раду Єврейського Міністерства, і має своїх визначних лічів на відповідальних посадах у Міністерствах.

У святкуванні першого універсалу брало велику участь єврейське населення взагалі. Робитництво окремо, тому, що єврейське населення пам'ятає і знає, що день першого універсалу був для нього - оповістником національно-персональної автономії, котру потім проголошено було 9-го січня 1918р.

Здорове національне чуття єврейському населенню рука у руку з українською демократією боротися за самостійність України бо визволення України являється також визволенiem Українського євреїства, котре тисячами ниток звязано з соціально-економічним становом і судьбою України: тільки в самостійній демократичній Україні можливий вільний розвиток у краю промисловості і ремісництва, від котрих кормляться єврейські трудові маси.

І в той час коли в Республіканській армії із-за мірного співжиття народів України змітниться, коли армія все більш очищуватиметься від погромних елементів і коли багате військових частин показують

НПОДАР *✓*
ДО ЕВРЕЙСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА І РОБІТНИЦТВА НА УКРАЇНІ.

Від Правительства Української Народної Республіки.

Українська Народна Республіка веде уперту боротьбу з своїми ворогами ліворуч і праворуч за своє існування і самостійність, за народну волю та здобутки революції, за закріплення за трудовим народом прав на землю і за забезпечення законів, захищаючих працю і весь працючий люд. Російськи більшовики - комунисти не можуть одзикнути від старовинного російського імперіализму і вважають себе царськими наслідками над Україною. Бажаючи здійснити комунізм силою багнета і задопомогою горожанської війни, вони викликають в народних масах самі темні інстинкти і найгірші почуття. Ця система дала відповідні плоди: по Україні прокотився ураган єврейських погромів.

СОЦІАЛІСТИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО, котре стоїть на чолі Республіки ВЕДЕ разом з Головним отаманом Петлюрою РІЧУЧУ БОРОТЬБУ З ПОГРОМАМИ.

Для розслідування всіх погромних подій, погромної агитації та передачі винних до надзвичайного військового суду утворена Особлива слідча Комісія з широкими правами. У комісію увіходять також представники єврейської демократії.

В армії заведено важливий інститут державних інспекторів з великими поваженнями, котрій енергійно бореться з погромами і погромним елементом в армії.

Останній 3-ізд інспекторів приєднався до пропозиції Єврейського міністерства, щоб воно мало своїх представників при інспекції.

Головний Отман Петлюра видав низку наказів, у котрих він вимагає знищення в пні всякої спроби до погромів і передачі погромщиків до розстрілу, покладаючи всю відповідальність на представників військової і цівільної влади. Надзвичайний військовий суд виніс ряд смертних вироків - багато погромщиків вже розстріляне.

У ряді відозв від Головний Отаман Петлюра підкреслює ту велику активну допомогу котру єврейське населення робить Українській

Народній Республіці в ії боротьби за існування і самостійність і кліче все населення, а також повстанців по той бік фронту, остаточно поборити погромні події, котрі руйнують країну і ставить існування Республіки в велику небезпеку.

Правительство готово активно допомогти Всеукраїнському Центральному Комітетові при Єврейському Міністерству для допомоги постраждавшим від погромів в його діяльності по видбудуванню і упорядкованню єврейської осілости. Як тимчасову допомогу асігновано з державних коштів більш двадцаті міліонів гривень.

Уряд твердо стоїть на ґрунті закону про національно-персональну автономію і готовий допомогти її повному здійсненню в житті:

Цими днями оголошено новий закон про єврейське громадське саморядування з широкою компетенцією і правом оподаткування.

ЄВРЕЙСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ АКТИВНО ПІДТРИМУЄ УКРАЇНСЬКУ НАРОДНЮ РЕСПУБЛІКУ. У цілому ряді декларацій всі єврейські політичні партії висловились за цілковиту самостійність України.

Єврейська демократія на чолі з Бундом, Об'єднаннями, Поалей-Ціон, і Фолкс-Партеї підтримує Народне Правительство, представники яких увіходять в Раду Єврейського Міністерства, і має своїх визначних діячів на відповідальних посадах у Міністерствах.

У святкуванні першого універсалу брале велику участь єврейське населення взагалі робитництво окремо, тому, що єврейське населення пам'ятає і знає, що день першого універсалу був для нього сповістником національно-персональної автономії, котру потім проголошено було 9-го січня 1918 р.

Здорове національне чуття єврейському населенню рука у руку з українською демократією боротися за самостійність України бо визволення України являється також визволенем Українського єврейства, котре тисячами ниток звязано з соціально-економичним становим і судьбою України: тільки в самостійній демократичній Україні можливий вільний розвиток у краю промисловості і ремісництва, від котрих кормяться єврейські трудові маси.

І в той час коли в Республіканській армії ідея мирного співжиття народів України змітнюється, коли армія все більш очищується від погромних елементів і коли багаті військових частин показують

показують все більш ознаків відродження і оздоровлення, - показує навпаки большовицька армія все більш і більш загрожуючі ознаки внутрішньої деморалізації і роскладу. За останні часи відбувся цілий ряд єврейських погромів, котрі вчинили ті чи інші большовицькі частини. І чим далі сильніше йде наступ об'єднаної республиканської галицької армії котра налічує в своїх рядах велику кількість євреїв-козаків і старшин, тим більш росте деморалізація між большовицьким військом.

Большовізм з своїм терором-диктатурою разгромив і разбів сили об'єднаної демократії і підготовів ґрунт для успішного наступу російської реакції в формі Деникінщини, котра несе з собою небезпеку старої царської реставрації в повному розумінні слова.

ЄВРЕЙСЬКЕ ГРОМАДЯНЕ! ЄВРЕЙСЬКІ ПРАЦІОВНИКИ!

Памятайте погрозу, памятайте, що ви повінні і мусите ратувати Україну від загрожуючої большовицької анархії і ваши громадянські політічні і національні права від страшної реакції, котру несе за собою Деникінщина.

Памятайте, що єдина для вас путь - це путь мирного співжиття з українським народом, котрий мусить бути і буде самостійним і ні від кого незалежним.

Памятайте, що путі українського і єврейського народів тісно звязані і мають за собою триста років знушення і гніту над ними російського царизму.

Як рівні громадяне України захищайте разом з українським народом вашу сільну батьківщину.

Хай живе самостійна Українська Народна Республіка!
Хай живе братерство і рівне співжиття українського і єврейського народів на Україні!
Хай живе національно-персонально автономія!
Хай живе з "єднання робитництва всіх націй на Україні!"
Хай живе соціализм.

Голова ради народних міністрів Борис МАРТОС.

Народний Міністр Єврейських Справ Пінхос Красний.
Кам'янець на Поділлі, Серпень 1919 р.

-відомої відмінності від іншої партії є їх атмосфера
-відсутності чарів та заслуги видніших кандидатів або
-їхніх коштів від кандидатів від іншої партії. Соціалістична па-
ртія має інші методи відбору кандидатів, які використовують
-їхній керівництво та відповідно до цього вибирають кандидатів, які
-заслужують відбільшення відповідно до їхніх заслуг та відповідно до
-їхніх коштів від кандидатів від іншої партії. Соціалістична па-
ртія має інші методи відбору кандидатів, які використовують
-їхній керівництво та відповідно до цього вибирають кандидатів, які
-заслужують відбільшення відповідно до їхніх заслуг та відповідно до
-їхніх коштів від кандидатів від іншої партії.

Большовицька армія показує все більш і більш загрожуючі ознаки
-внутрішньої деморалізації і розкладу. За останні часи від-
-булося цілий ряд єврейських погромів, які вчинили ті чи інші
-большовицькі частини. І чим далі сильніше та наступ об'єднаної
-республіканської галицької армії котра налічує в своїх рядах велику кількість євреїв-козаків і старшин, тим більш росте демора-
-лізація між большовицьким військом.

Большовицька армія показує все більш і більш загрожуючі ознаки
-внутрішньої деморалізації і розкладу. За останні часи від-
-булося цілий ряд єврейських погромів, які вчинили ті чи інші
-большовицькі частини. І чим далі сильніше та наступ об'єднаної
-республіканської галицької армії котра налічує в своїх рядах велику кількість євреїв-козаків і старшин, тим більш росте демора-
-лізація між большовицьким військом.

ЄВРЕЙСЬКІ ГРОМАДЯНІ! ЄВРЕЙСЬКІ ПРАЦІВНИКИ!

Пам'ятайте погрозу, пам'ятайте, що ви повінні і мусите ратувати за
Україну від загрожуючої большовицької анархії і вами громадянські
політичні і національні права від страшної реакції, котру несе за-
собом Ленинщина.

Пам'ятайте, що єдина для вас путь - це путь мирного співжиття
з українським народом, котрий мусить бути і буде самостійним і
ні від кого незалежним.

Пам'ятайте, що путі українського і єврейського народів тісно зв'язані і мають за собою триста років зв'язання і гніту над ними російського царизму.

Що рівні громадяне України захищате разом з українським наро-
дом вашу сільну батьківщину.

Хай живе самостійна Українська Народна Республіка!
Хай живе братерство і рівне співвідношення українського і
єврейського народів на Україні!
Хай живе національно-персональна автономія!
Хай живе з'єднання робітніцтва всіх націй на Україні!
Хай живе соціалізм.

Голова ради народних міністрів Борис МАРТОС.

Народний Міністр Єврейських Справ Пінхос Красний.

Кам'янець на Поділлі, Серпень 1919 р.

50829

ДО ПАНА МІНІСТРА ЕВРЕЙСЬКИХ СПРАВ.

Сьогодні я говорив з відповідалівним партійним товаришом, котрий 4-го ^{авг.} серпня виїхав з Київа, про становище по той бік фронту і про тамешній настрій між демократією взагалі і єврейською з'окрема.

Радянська влада підготовлюється до залишення Київа. Єврейська і російська демократія протестують дуже проти грабунків і погромів, котрі большевіцькі частини роблять за останній час в єврейських містах і містечках. В демократичних колах стоїть питання про вимогу Радянської Влади, щоби вона передала Київ Зеленому, котрому вірять що при занятії Київа погрому не буде.

Орієнтація демократії єврейської і неєврейської тепер має виключно на владу, котра не робить погромів.

Аннархія досягає кульмінаційної точки. Віс переконані, що большевики-комуністи на Україні довго триматись не будуть. Погроми, котрі роблять тепер іх частини закріплює це переконання, тому що в погромах ясно видячі признаки деморалізації. Петлюровці і погромщики по той бік фронту, стали синонімом. Відомості, котрі одержалися за останній час про контакт єврейської і української демократії по той бік фронту були для всіх несподіванкою. Деякі ганьблять нас, деякі дивуться, а деякі бачать в цьому позитивні ознаки так кликаних "петлюровців".

З поважанням
18 серпня 1919 року. Член Ради - І.Дракер. [Франкер?]

З оригіналом згідно:

18 серпня 1919 року.
Ч.....

м. Кам'янець на Поділлі.

Начальник Відділу Міністерства
Єврейських Справ /Підпис/.-

20676

Виниска з докладу від 18 серпня 1919 року.

20676
Червітан

Сьогодні я говорив з відповідальним партійним товаришом, котрий 4-го серпня вийшов з Києва, про становище по той бік фронту і про тамтешній настрій між демократією взагалі і єврейською зокрема.

Радянська влада підготовлюється до залишення Києва. Єврейська і російська демократія протестують дуже проти гаобунків і погромів, котрі большовицькі частини роблять за останній час в єврейських містах і містечках. В демократичних колах стоять питання про вимогу Радянської влади, щоби вона передала Київ Зеленому, котрому вірять, що при занятьі Києва погрому не буде.

Орієнтації демократії єврейської і неєврейської тепер майже виключно на владу, котра не робить погромів.

Анархія досягає кульміаційної точки. Всі переконані, що більшовики - комуністи на Україні довго триматись не будуть. Погроми, котрі роблять тепер їх частини закріплюють це переконання, тому що в погромах ясно видять признаки деморалізації Петлюровці і погромщики по той бік фронту стали синонімом. За останній час одержалися відомості про контакт єврейської і української демократії по той бік фронту позитивні ознаки так кликаних петлюровців".

11x372

аділу

W. Shukarev

12076

20675

Копія.

ЛІСТ
124
ДО ПАНА МІНІСТРА ЕВРЕЙСЬКИХ СПРАВ.

Сьогодні я говорив з вілповідаліним партійним товаришом, котрий 4-го серпня виїхав з Києва, про становище по той бік фронту і про та-
мешній настрій між демократією взагалі і єврейською зокрема.

Радянська влада пілготовлиється до залишення Києва. Єврейська і російська демократія протестують дуже проти грабунків і погромів, котрі большевіцькі частини роблять за останній час в єврейських містах і містечках. В демократичних колах стоїть питання про вимогу Радянської Влади, щоби вона передала Київ Зеленому, котрому вірять що при занятті Київа погрому не буде.

Орієнтація демократії єврейської і неєврейської тепер має виключно на владу, котра не робить погромів.

Аннархія досягає кульмінаційної точки. Віс переконані, що большевики-комуністи на Україні довго триматись не будуть. Погроми, котрі роблять тепер їх частини закріплює це переконання, тому що в погромах ясно виявляються признаки деморалізації. Петлюровці і погромщики по той бік фронту, стали синонімом. Віломости, котрі одержалися за останній час про контакти єврейської і української демократії по той бік фронту були для всіх несподіванкою. Лечкі ганьбяль нас, лечкі дивування, а деякі бачать в цьому позитивні ознаки так кликаних "петлюровців".

З поваганням
18 серпня 1919 року.

Член Ради - І. Дракер. (Дракер?)

З оригіналом згідно:
18 серпня 1919 року.
Ч.....

м. Кам'янець на Поділлі.

Начальник Відділу Міністерства
Єврейських Справ /Підпис/-

Міністерство
ДО ПАПКІВ МІНІСТЕРСТВА ЄВРЕЙСЬКИХ СПРАВ

Вчородня я говорив з відповідальним партійним товаришом, котрий 4-го серпня вийшов з Київа, про становище по той бік фронту і про тамтешній настрій між демократією взагалі і єврейською зокрема.

Радянська влада підготовлюється до залишення Київа. Єврейська і російська демократія протестують дуже проти грабунків і погромів, котрі большевицькі частини роблять за останній час в єврейських містах і містечках. В демократичних колах стоїть питання про вимогу Радянської Влади, щоби вона передала Київ беленому, котрому вірють що при занятті Київа погрому не буде.

Орієнтація демократії єврейської і неєврейської тепер має виключно на владу, котра не робить погромів.

А наркія досягає кульміаційної точки. Віс переконані, що большовики-комуністи на Україні дового триматись не будуть. Погроми, котрі роблять тепер іх частини закріплюють це переконання, тому що в погромах ясно видять признаки деморалізації. Петровці і погромщики по той бік фронту стали синонімом. Відомості, котрі одержалися за останній час про контакт єврейської і української демократії по той бік фронту, вже були для всіх несподіванкою. Деякі ганочать нас, деякі дивуються, а деякі бачать в цьому позитивні ознаки так кликаних "петровців".

З поважанням

18 серпня 1919 року. Член РВДи І. Дралер

З оригіналом згідно.

" 18" серпня 1919 року.

Ч....

м. Кам'янець на Поділлі.

Начальник відділу Міністерства

Єврейських Справ

Л. Гаукер

Переписка

20678

ПОГРОМЫ НА УКРАИНЬ.

РГАЛИ

Берлин 18-го августа.

Частная телеграмма новаго Вѣнскаго журнала:

"Times of the Jewish Journal"

"Еврейское обозрѣніе", орган Сіонитской организаціи на Українѣ опубликовал подробный отчет, сдѣланный членом еврейского Национального Секретариата на Українѣ Гросманом. Из этого отчета видно, что за время с ноября 1918 года по май 1919 года было погромов на Українѣ не менѣе, чѣм в 127 городах, при чём умерщвлено от 30 до 35 тысяч евреев. Имена убіеных зарегистрированы Национальным Секретаріатом евреев на Українѣ, так что эти данные вполнѣ достовѣрны.

Причиненный убыток оцѣнивается в один миллиард рублей.

(Times of the Jewish Journal,

19 August 1919.)

*С дружинами упізди
сіт землю — сітамши сіт
сподом юсика берестяни
сірій др. Р. Кроцік,*

20679

Копія.

21771/6

ПОГРОМИ НА УКРАЇНІ.

✓54
✓✓✓✓
✓✓✓✓

Берлин 18-го августи.

Частная телеграмма Вінського журналу: "Новий Вінський Журнал".

"Еврейское Обозрение", орган Сіонисткої Організації на Україні опублікувал подобний отчет, спільним членом Єврейського Національного Секретаріата на Україні Гросманом. Из этого отчета видно, что за время с ноября 1918 года по май 1919 года было погромов на Україні не менше, чим в 127 городах, при чем умерщвлено от 30 до 35 тысяч евреев. Имена убитых зарегистрированы Національным Секретаріатом євреїв На Україні, так что эти данные вполне достовірни.

Причиненный убыток оценивается в один миллиард рублей.

"Новий Вінський Журнал", 19 августа 1919 года.

С орігіналом згідно:

Міністерства Єврейських Справ

"Підпис".

20680

Копія.

ПОГРОМИ НА УКРАЇНЬ.

Берлин 18-го августи.

Частная телеграмма Вѣнскаго журнала: "Новий Вѣнскій Журнал". *Neuer Wiener Journal*

"Еврейское Обозрѣніе", орган Сіонисткої Організаціи на Українѣ опубликовал подробный отчет, сдѣланный членом Еврейского Національного Секретаріата на Українѣ Гросманом. Из этого отчета видно, что за время с ноября 1918 года по май 1919 года было погромов на Українѣ не менѣе, чѣм в 127 городах, при чем умерщвлено от 30 до 35 тысяч евреев. Имена убитых зарегистрированы Національным Секретаріатом евреев На Українѣ, так что эти данные вполнѣ достовѣрны.

Причиненный убыток оцѣнивается в один миллиард рублей.

/"Новий Вѣнскій Журнал", 19 августи 1919 года./

С орігіналом згідно:

..... Міністерства Єврейських Справ

/Підпис/.

א. 20681

פאלקנסטיניסטער זערזונג
פאר אדישע ענינים

לונפאלטאמטען פאר ०२८१

אפטילונג

647.8 91
191 138

ה' כ' אדר ת' ג' १९८८

ר' י. ג' נ. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.
ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז. ז.

ה' כ' אדר ת' ג' १९८८

ה' כ' אדר ת' ג' १९८८

Dear Dr. Schlesinger,
I am enclosing herewith a copy of the
letter I wrote to you on March 13th
regarding the above subject.

Nr. vj. 6.13

t, 2-3 nopen. 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25

3, 4, 7, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 27

26 nopen. 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37

38 39 ~~39~~ 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51

53 55, 57, 60, 61, 62, 68, 73, 76, 77, 81

nopen. 82, 83, 85, 88

פאלקם מינימטערדים	
22/VIII	כאנפֿטן דעט
№ 1461	
געינטפֿערט דעט	
ונזם.	ווענשטיין

20682

המגזר האיסורי
על גורם קומיסטרט או עוזר
בגדרות סוכן
בגדרות איסורי

052
דעת

המגזר האיסורי

Воронеж Справ

, 22 - 6015/11. 1919 р.

Ч 815

М. Кам'янець на Поділлю

Уважаю, що вибуховий матеріал р.з 213 було віднайдено в
одному з магазинів, які розташовані в місті Воронежі, а саме в магазині
"Сільськогосподарського товариства" та в магазині "Купецького товариства".
Відповідно до цього, якщо вибуховий матеріал було віднайдено в місті Воронежі,
то він повинен бути ввезений з міста Воронежа або з іншої місцевості.
Оскільки вибуховий матеріал було віднайдено в місті Воронежі, то він повинен бути
ввезений з міста Воронежа або з іншої місцевості.

Уважаю, що вибуховий матеріал
віднайдено в місті Воронежі

20683

28/11/1919
№ 7689

ניעוטכערט דעם

Івано-Франківський
Центр Комітет

Доповідь потерпілому

погромів

при Міністерстві

Справ

28. 60/11/1919 р.

Ч 236

м. Кам'янець на Поділлі

~~1919 року в місті Кам'янець-Подільський~~
~~було знищено близько 1000 євреїв~~

за місяць жовтень 1919 року в місті Кам'янець-Подільський було знищено близько 1000 євреїв. Важко сказати точну кількість, тому що в місті було багато евакуйованих, які не згадують своїх родичів, а також багато евакуйованих, які після повернення в місто не відповідають на запитання про те, чи були вони знищені. Але відомо, що в місті було знищено близько 1000 євреїв.

2025 року в місті Кам'янець-Подільський

було знищено близько 1000 євреїв.

Важко сказати точну кількість, тому що в місті було багато евакуйованих, які не згадують своїх родичів, а також багато евакуйованих, які після повернення в місто не відповідають на запитання про те, чи були вони знищені. Але відомо, що в місті було знищено близько 1000 євреїв.

Важко сказати точну кількість, тому що в місті було багато евакуйованих, які не згадують своїх родичів, а також багато евакуйованих, які після повернення в місто не відповідають на запитання про те, чи були вони знищені. Але відомо, що в місті було знищено близько 1000 євреїв.

відповідь на відповідь